

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARININ İNŞASINDA METOT ARAYIŞI:
AFRİKA’NIN UBUNTU FELSEFESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME*THE SEARCH FOR A METHOD IN THE CONSTRUCTION OF PUBLIC DIPLOMACY
PRACTICES: AN EVALUATION ON AFRICA’S UBUNTU PHILOSOPHY

Hakan AYDIN**

Öz: Hem uluslararası ilişkiler hem de iletişim disiplini içerisindeki kavramsal yaklaşımlar kamu diplomasisinin tartışma çerçevesini genişletmektedir. Uluslararası ilişkilerde güç kavramıyla kamu diplomasisi arasındaki bağlantı kavramın popülerliğini artırmaktadır. Bir devletin başka bir devletin kamuoyuyla siyasi, ekonomik ve sosyal alanlarda ilişki kurması şeklinde tanımlanabilecek kamu diplomasisinde ilgili politikaların oluşturulması ve uygulanması birbirine bağlı iki süreci gerektirmektedir. Öte yandan kamu diplomasisi politikaları ortak değerler temelinde yükselebilir. Etnik ve dini kimlik üzerinden şekillenen kamu diplomasisi daha dar çerçevede kalırken ubuntu felsefesi, kamu diplomasisi politika ve uygulamalarını daha geniş alana yayma imkanı taşımaktadır. Bu doğrultuda Afrika’nın ubuntu felsefesi kamu diplomasisi uygulamalarını inşa sürecinde işlevsel bir yaklaşım olarak görülebilir. Afrika hümanizmi şeklinde kategorize edilebilecek ubuntu; insan hakları, yardımlaşma, dayanışma, işbirliği, barış gibi değerlere dayanmaktadır. Toplumsal ilişkiler bağlamında ‘öteki’ olarak görülen ve pragmatizm odaklı batı tipi bireyselleşmeyle çelişen ubuntu sosyal dayanışmayı geliştirirken, tüm uluslara ve kültürlerle saygılı bir uluslararası ilişkiler yaklaşımını desteklemektedir. Apartheid rejimi sonrası Güney Afrika’da toplumsal uzlaşının sağlanması hususunda ubuntu anlayışı öne çıkmıştır. Bu doğrultuda Güney Afrika’nın dış politikası da değişime uğramıştır. Nitekim Güney Afrika, güç temelli küresel sistem anlayışını eleştirerek kural temelli uluslararası sisteme yönelik vurgusuyla insani boyutu önclemiştir. Bu çalışmada Güney Afrika örneği üzerinden ubuntu felsefesinin kamu diplomasisi uygulamaları için yöntem niteliği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Dış Politika, Afrika, Ubuntu.

Abstract: Conceptual approaches within both international relations and communication disciplines broaden the discussion framework of public diplomacy. The connection between the concept of power in international relations and public diplomacy contributes to the growing popularity of the term. The formulation and implementation of relevant policies in public diplomacy, which can be defined as a state’s establishing relations with the public opinion of another state in political, economic and social fields, requires two interdependent processes. Moreover, public diplomacy policies can be based on common values. While public diplomacy shaped by ethnic and religious identity remains in a narrower framework, the ubuntu philosophy has the opportunity to spread public diplomacy policies and practices to a wider area. Accordingly, the African philosophy of ubuntu can be viewed as a pragmatic and functional framework for shaping public diplomacy practices. Ubuntu, which can be categorized as African humanism, is based on values such as human rights, solidarity, cooperation and peace. In the context of social relations, ubuntu, which contradicts western individualism, which is seen as ‘other’ and pragmatism orientated, promotes social solidarity and supports an approach to international relations that respects all nations and cultures. In South Africa after the apartheid regime, the understanding of ubuntu has come to the fore in ensuring social reconciliation. In this direction, South Africa’s foreign policy has also changed. As a matter of fact, South Africa criticised the power-based understanding of the global system and prioritised the human dimension with its emphasis on a rule-based international system. In this study, the methodological qualities of the ubuntu philosophy for public diplomacy practices are evaluated through the example of South Africa.

Geliş Tarihi: 01.09.2025, Kabul Tarihi: 06.11.2025. DOI: 10.54132/akaf.1776332

* Bu çalışma 9-10 Mayıs 2025 tarihinde Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi tarafından düzenlenen I. Kamu Diplomasisi Sempozyumu’nda tebliğ olarak sunulmuştur.

** Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, hakanaydin@klu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5061-5631.

APA: Aydın, H. (2025). Kamu Diplomasisi Uygulamalarının İnşasında Metot Arayışı: Afrika’nın Ubuntu Felsefesi Üzerine Bir Değerlendirme. *Afrika Havzası ve Afrika Medeniyetleri Dergisi*, 7(2), 8-18. <https://doi.org/10.54132/akaf.1776332>.

Keywords: Public Diplomacy, Foreign Policy, Africa, Ubuntu.

Giriş

Kamu diplomasisi kavramı, iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve uluslararası çerçevede kamuoyunun artan rolü doğrultusunda hem uluslararası ilişkiler hem de iletişim disiplinlerinde yeni bir fenomen olarak tartışılmaktadır. Bu tartışmalar kavramla ilgili alt başlıkları çeşitlendirmekte ve kamu diplomasisine ayrı bir disiplin olma yolunda ışık tutmaktadır. Kamu diplomasisi; bir devletin başka bir devletin kamuoyuna yönelik iletişim, ilişki inşası, imaj geliştirme gibi amaçlarını kapsamaktadır. Kamu diplomasisinin devletler arası ilişkileri yoğunlaştırmaya yönelik anlam taşıması, kavramı dış politikanın bir aracı haline getirmiştir. Bu durum kavramın uluslararası ilişkiler disiplini içerisindeki konumunu etkilemiştir. Kamu diplomasisi sürecinde plan ve programların belirlenerek uzun vadede siyasi, ekonomik ve sosyal araçlarla dış politika hedeflerine yönelik sonuç alınması beklenmektedir. Kamu diplomasisinin uluslararası ilişkilerdeki tartışmalarda yer edinmesinin temel sebeplerinden biri de güç kavramıyla olan ilişkisidir. Hiç şüphesiz kamu diplomasisi uygulamaları çerçevesinde devlet, belirli güç kapasitesine gereksinim duymaktadır. Bu noktada siyasi, ekonomik ve sosyal anlamdaki sert ve yumuşak güç unsurlarının bütünleşik bir şekilde ele alınmasıyla kamu diplomasisi politika ve uygulamaları ortaya çıkmaktadır. Kamu diplomasisi sürecinde devletler arası ilişkilerin gelişimi hususunda kimlik gibi hem birleştirici hem de ayrıştırıcı unsurun dışında değerler etrafında ortak paydada buluşulmasına ihtiyaç vardır. Nitekim kamu diplomasisi faaliyetleri belirli kültür, etnik ve dini kimlik promosyonu içermektedir. Salt bir tarafın etkinliği doğrultusunda kamu diplomasisi süreci tek taraflı olduğunda monolog ve yanlı bir sonuç üretmektedir. Bu sebeple kamu diplomasisi sürecinin taraflar arasında kapsayıcı ve diyaloga dayalı değerler ekseninde yürütülmesi elzemdir.

Bu çalışmanın iddiasını insani değerleri temel alan Afrika’nın ubuntu felsefesinin kamu diplomasisi uygulamalarının inşasında işlevsel bir yaklaşım şeklinde görülebilmesi oluşturmaktadır. “İnsan, diğer insanlar sayesinde insandır” mottosu çerçevesinde ortaya çıkan ubuntu felsefesi; karşılıklı saygı, eşitlik ve ötekini anlamaya yönelik diyalogun kurulması üzerinde yükselir. Değer odaklı bir anlam taşıyan ubuntu kavramının kamu diplomasisiyle ilişkilendirilmesi toplumlar arası diyalogun gelişimine katkı sağlayabilir. Ayrıca ubuntu’nun dayanışma, yardımlaşma, bağlılık, uzlaşma gibi vurguları, toplumlararası ilişkiler açısından olumlu sonuçlar üretebilir. Aslında uluslararası sistemdeki çatışmalar/anlaşmazlıklar kamu diplomasisi uygulamalarının yürütülmesine engel teşkil eder. Tam da bu noktada tarafların ubuntu felsefesi etrafında buluşmaları hem çatışma çözümünün işletilmesini sağlayacak hem de kamu diplomasisi eylemlerinin yürütülmesine katkı sunacaktır. Ubuntu anlayışı, devletler açısından uluslararası barış ortamının sürdürülebilmesi ve dış politikada işbirliklerinin geliştirilmesi lehine sonuçlar üretecektir. Ubuntu, kamu diplomasisiyle ilgili tartışmalara normatif bir derinlik kazandırabilir. Dolayısıyla kamu diplomasisi uygulamalarında esas alınabilecek alternatif yaklaşım şeklinde görülebilir. Nitekim daha çok devletler arasında kimlik benzerliği üzerinden yürütülen kamu diplomasisi uygulamaları doğrultusunda ubuntu farklı bir perspektif sağlayabilir. Bu çalışmada kamu diplomasisinin iletişim disiplini içerisinde tanımlamalarının dışında daha çok uluslararası ilişkiler içerisindeki konumu doğrultusunda inceleme yapılacaktır. Çalışmanın amacı ubuntu felsefesinin kamu diplomasisi için nasıl bir metodolojik zemin teşkil edebileceğini göstermektir. Makalede teorik/normatif yöntem benimsenmiş, ilgili kavramlar kuramsal çerçeve üzerinden ele alınmıştır. Çalışmada kamu diplomasisinin kavramsal çerçevesi değerlendirilerek uygulamaları genişletmeye yönelik öneri sunulmaktadır. Bu doğrultuda ubuntu anlayışının kamu diplomasisi süreçlerinde karşı aktörü anlama temelli iletişim stratejilerinin kullanımını sağlaması, ilişkilerin eşitlikçi ve dayanışmacı zeminde sürdürülmesini mümkün kılabilceği iddia edilmektedir.

1. Kamu Diplomasisi Kavramı

Kamu diplomasisi kavramı ilk kez 1965 yılında Tufts Üniversitesi Fletcher Hukuk ve Diplomasi Okulu’nun Dekanı Edmund A. Gullion tarafından kullanılmıştır (İletişim Başkanlığı, 2022, s.11). Geniş çerçeveden kamu diplomasisi dış politikanın biçimlendirilmesi ve yürütülmesi konusunda muhatap toplumun tutumlarının etkileme çabası olarak değerlendirilebilir. Kamu ve diplomasi kavramlarının bir araya gelmesiyle geleneksel diplomasiden farklılaşan bir anlam ortaya çıkmaktadır. Kamu toplumu

ifade ederken diplomasi; hükümetler arasındaki dış ilişkilerin yürütülmesine yönelik mesleki uzmanlar tarafından gerçekleştirilen teknik ve profesyonel faaliyeti belirtmektedir. Kamu diplomasisi politikaları toplumlararası ilişkilerin geliştirilebilmesi geleneksel diplomasiyi tamamlayıcı nitelik taşımaktadır.

Kamu diplomasisiyle resmi diplomatik ilişkiler ekseninde görülen dışişlerinin kapsamı genişlemiştir. Bu hususta kamu diplomasisi faaliyetlerini yerine getirecek kurum sayısındaki artışın da ilgisi bulunmaktadır. Kamu diplomasisi muhatap kamuoyuna yönelik davranış değişikliği üzerinden dış politika hedeflerini başarmayı amaçladığı için işlevsel bir araca dönüşmektedir. Bu sebeple dış politikayı genişletme üzerine kuruludur. Kamu diplomasisi uygulamalarının çeşitlenmesiyle birlikte geleneksel diplomatik faaliyetlerin yürütülüş biçimi de değişime uğramıştır. Diplomasinin dönüşümüyle birlikte sadece devleti muhatap alan değil toplumu muhatap alan bir perspektif ortaya çıkmıştır (Ekşi, 2014, s.53). Bu yönüyle kamu diplomasisi geleneksel diplomasinin kamuya açık yüzünü oluşturmaktadır.

Kamu diplomasisi iletişim ve uluslararası ilişkiler disiplinlerinden beslenmektedir. Kullanılan yöntemler ve ilişkili alt başlıklara bakıldığında kamu diplomasisinin iletişim disiplinin kökleri üzerinde yükseldiği söylenebilir. Uluslararası ilişkiler devletler arasındaki siyasi, ekonomik, kültürel ve askeri etkileşimleri inceleyen bir disiplindir. Özellikle kamu diplomasisinin dış politikada bir araç olarak kullanılmaya başlanması uluslararası ilişkiler disipliniyle ilgisini ortaya çıkarmıştır. Neticede kamu diplomasisi disiplinler arası bir görünüm taşıırken ayrı bir disipline dönüşüp dönüşmeyeceği konusundaki tartışma akademik alanda sürmektedir (Gregory, 2008). Bu hususta teorik tartışmaların gelişmesine ihtiyaç duyulduğu açıktır. Genel anlamda kamu diplomasisinin metodolojik çerçevesinin geniş olması, farklı disiplinlerle ilişkili olmasından kaynaklanmaktadır.

En basit tanımıyla kamu diplomasisi; siyasi, ekonomik ve sosyal faaliyetlerle devletler arasındaki imaj ve itibarın gelişimine yönelik iletişim ve etkileşim sürecidir. Öncelikle devletler arasındaki enformasyon akışının yönetilmesi doğrultusunda iletişim faaliyetleri kullanılır. Kamu diplomasisi süreciyle kurulan iletişim ağları önem kazanmakta ve bu durum kamu diplomasisinin stratejik bir iletişim aracı şeklinde görülmesine yol açmaktadır (Tuch, 1990, s.3). Kamu diplomasisi bir devletin hedef ülke halkını ilgili ülkenin politikalarında avantaj sağlayacak şekilde etkileme arayışıdır (Kavoğlu, 2023, s.20; Potter, 2002, s.3). Bu doğrultuda kamu diplomasisinin devletler arası ilişkilerde işbirlikleri açmaya yönelik dış politika aracı şeklinde görülmesi kavramın popülerliğini etkilemiştir. Ayrıca kamu diplomasisi faaliyetleri devletlerin dış politikalarına meşruiyet zemini kazandırma aracına da dönüşmektedir. Hiç şüphesiz kamu diplomasisi süreci dış politikanın formüle edilmesi ve uygulanması esası üzerinden yürütülmektedir.

Muhatap kamuoyunu dinleme, söylem ve politikaları savunma, kültürel faaliyetler, değişim programları ve uluslararası yayıncılık kamu diplomasisinin bileşenlerini oluşturmaktadır (Cull, 2009, s.10). Söz konusu bu bileşenlere ekonomik ilişkilerin de eklenmesi gerekir. Geniş pencereden kamu diplomasisi uygulama sütunları ise siyasi ilişkiler, ekonomik ilişkiler, sosyal ve kültürel ilişkiler şeklinde tasnif edilebilir. Kamu diplomasisi sürecinde öncelikle muhatap kamuoyuyla ilgili bilgi toplanması hedeflenir. Elde edilen bilgi doğrultusunda ilişki inşasına yönelik faaliyetler düzenlenir. Özellikle eğitim faaliyetleri ve ekonomik ilişkilerin ilerletilmesiyle birlikte taraflar arasında ilişki inşası sağlanabilir. Kamu diplomasisi uygulamaları hükümet politikalarıyla gelişirken sürecin etkinlik kazanabilmesi hususunda koordineli bir şekilde kurumsallaşmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Karşılıklılık esasıyla hareket edilmediğinde kamu diplomasisi monolog kalmaktadır. Bu sebeple kamu diplomasisi sürecinde tarafların diyalog ve işbirliğini geliştirmeye yönelik çabaları oldukça kıymetlidir (Cowan ve Arsenault, 2008) Ayrıca kamu diplomasisi kısa ve uzun vadeli etkileşimlerle yürütülür. Özellikle uzun vadedeki faaliyetler yoluyla ilişkilerin derinleşmesi söz konusudur. Ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetler aracılığıyla ise uzun vadeli ilişkilerin inşası mümkün hale gelir.

Kamu diplomasisi kavramının uluslararası ilişkiler disipliniyle olan ilişkisini şekillendiren hususlardan birisi de güç kavramıdır. Uluslararası ilişkiler açısından kamu diplomasisinin güç temerküzü şeklinde görülmesi ve uluslararası siyasetin güç mücadelesi olarak da değerlendirilmesi konuyla ilgili tartışmaları şekillendirmiştir. Temel tanımıyla güç, A aktörünün B aktörüne onun aksi durumda yapmayacağı bir

şeyi yaptırma yeteneğidir. (Dahl, 1957, ss.202-203). Devletler arasındaki güç değerlendirmeleri çatışma ve işbirlikleri üzerinden anlaşılır. Güç; coğrafi konum, nüfus, işgücü, doğal kaynaklar, ekonomik kapasite gibi maddi unsurlar ve kültür, eğitim, değerler gibi soyut unsurlar üzerinden ölçümlenir. Gücün ilişkisel ve kapasite şeklinde iki yönü bulunmaktadır. Kamu diplomasisi ve güç kavramı bağlantısı daha çok kapasite oluşturma açısından değerlendirilir. Uygulayıcı ülkenin kamu diplomasisi farkındalığının olması kaynaklarını hangi çerçevede kullanacağını bilmesiyle gerçekleşir. Kaynaklar, güç unsurunun gelişimini destekler. Neticede kamu diplomasisi sürecini anlamlı kılacak güç kapasitesi ortaya çıkar. Küçük ve orta büyüklükteki devletler kamu diplomasisini ekonomik saiklerle yatırımları çekme amacıyla kullanırken büyük güçler küresel sistemdeki etkilerini genişletmek için kamu diplomasisine başvururlar (Merickova, 2014, s.354).

Güçle ilgili yaklaşımlarda sert ve yumuşak güç ayrımı yapılmaktadır. Kamu diplomasisi sert ve yumuşak güç kapasiteleri ile birlikte oluşturulur. Siyasi, askeri ve ekonomik unsurlar üzerinden ihdas edilen sert güç kapasitesiyle birlikte sosyal alandaki faaliyetlerin esas alındığı yumuşak güç kapasitesi inşa edilir. Özellikle yumuşak güçle eş değer görülen kamu diplomasisi bu alandaki faaliyetlerin etkisiyle biçimlenir. Yumuşak güç kavramı ilk kez Joseph S. Nye (1990) tarafından kullanılmıştır. Nye’a göre dış politika, siyasal değerler ve kültür yumuşak gücün asli kaynaklarıdır. Yumuşak güç ilgili ülkenin kültürü, değerlerinin meşruiyetinden teşekkül etmektedir. Sert güç maddi unsurlarla ifade edilirken yumuşak gücün ölçülmesi amacıyla endeksler yayımlanmaktadır. Örneğin *Brand Finance* tarafından her yıl dünya genelinde 100 ülkeden 170.000 katılımcıyla birlikte bilinirlik, etki, ün, algı ölçütleri kullanılarak anket çalışması yapılmaktadır. Endeks; ticaret, uluslararası ilişkiler, eğitim ve bilim, kültür, yönetim, medya ve iletişim, sürdürülebilir gelecek, insan ve değerler gibi alt başlıklarla oluşturulmaktadır.

Bir başka tanımla kamu diplomasisi yumuşak gücün amaç odaklı halidir. Öncelikle kamu diplomasisi plan ve programları devlet açısından güç kapasitesi gerektirmektedir. Güç kavramı aktörler arasında ilişkisel sonuçlar barındırdığı gibi kapasiteyle de ilgilidir. Bu yönüyle özellikle ekonomik kapasiteyi yansıtan sert güç unsurlarına da sahiplik elzemdir. Yalnız sert güç kapasitesinin inşası beklenen sonuçları ortaya çıkarmayabilir. Salt yumuşak güçle başarılı olunacağı hususu da yanlış bir çıkarım taşımaktadır. Kamu diplomasisi faaliyetleri esasında uluslararası ortamı şekillendirme isteğinin bir sonucudur. Güç unsurları içerisinde özellikle ekonomik yön oldukça kritiktir. Zira ekonomik altyapısı kuvvetli olmayan gücün uluslararası ortamı şekillendirme yeteneği tartışmalıdır (Karadağ, 2016, s.43). Ayrıca her ne kadar ayrı bir incelemenin konusu şeklinde görülebilse de askeri kapasitenin yüksek olduğu ülkeler yumuşak güç uygulama noktasında avantaja sahiptir (Dedeoğlu, 2011, s.75). Dolayısıyla bu noktada sert ve yumuşak güç bağlantısı kurulabilir. Neticede yumuşak güç uygulamak da sert güç unsurlarına sahip olmakla ilgilidir. Şu hususun altı çizilmelidir ki; yumuşak güç uygulamaları uzun vadede sonuç almaya endekslidir. Kamu diplomasisi uygulamaları yoluyla bir devletin kamuoyunun etkilenmesiyle ilgili toplumda oluşturulan izlenim hükümet politikalarındaki değişimle ölçümlenebilir. Bu sebeple kamu diplomasisi süreci hükümetlere bağlı bir şekilde ilerler ve kısa vadedeki eylemlerle uzun dönemli sonuçlar içerir.

Kamu diplomasisi sürecinde değer ve norm yayılımı kimlikle birlikte farklı tarih ve coğrafi koşullara sahip ülkeler için etik sorunları beraberinde getirmektedir. Başarılı bir kamu diplomasisi kültürel farklılıkları hesaba katmayı gerektirmektedir. Kamu diplomasisi doğrultusunda ortak paydaların vurgulanması beklenmektedir. Dayanışma ve yardımlaşmayı artırmaya yönelik insani ve kalkınma yardımları, kamu diplomasisinin sosyal angajman faaliyetleri için köşe taşı niteliğindedir (Merickova, 2014, s.361). Bu husus toplumlar arası dayanışmanın geliştirilmesini beraberinde getirir. Kamu diplomasisinin kullanımı devletlerin bulunduğu barış veya savaş/çatışma ortamına göre farklılaşır. Özellikle savaş/çatışma ortamında kamu diplomasisinin işletilmesi oldukça zordur. Birlik ve işbirliği içerisinde hümanist yaklaşımla ortaya çıkan Afrika’nın ubuntu felsefesiyle hem çatışma/uyuşmazlık çözümüne hem de kamu diplomasisinin işletilmesine katkı sağlanabilir.

2. Afrika'nın Ubuntu Felsefesi

Ubuntu, kökeni kıtanın dört bir yanına, çoğunlukla da Afrika'nın Güney ve Doğu bölgelerine dayanan bir Afrika felsefesidir (Madise ve Isike, 2020). Ubuntu terimi Güney Afrika'da "*umuntu ngumuntu ngabantu*" yani insan diğer insanlar aracılığıyla insandır ilkesiyle tanımlanmıştır (Tutu, 1999, ss.34-35). Ubuntu kelimesi kıta ülkelerinde farklılık taşımaktadır; "*gimuntu*" (Angola), "*muthu*" (Botswana), "*maaya*" (Mali, Burkina Faso, Fildişi Sahili, Ekvator Ginesi, Gine, Gambiya, Liberya, Sierra Leone), "*bato*" (Kamerun), "*bantu*" (Kongo, Ruanda), "*bomoto/bantu*" (Kongo Demokratik Cumhuriyeti), "*biako ye*" (Ghana), "*utu/muntu/mondo*" (Kenya), "*umunthu*" (Malavi), "*vumuntu*" (Mozambik), "*omundu*" (Namibya), "*mutunchi/iwa/agwa*" (Nijerya), "*utu/obuntu/bumuntu*" (Tanzanya, Uganda) ve "*hunhu/unhu/botho*" (Zimbabve) (Mugumbate vd., 2023, ss.1123-1224). Linguistik araştırmalarda Ubuntu'nun 4000 yıl önce Batı ve Orta Afrika'da kullanıldığına dikkat çekilmektedir (Mugumbate vd., 2023). Güney Afrika'da ahlaki temelli düşünce biçimi olarak tanımlanan ubuntu; insanlık, anlayış, paylaşımcılık ve bunlarla ilişkili değerlere dayanan hümanist yaklaşımdır (Broodryk, 2002, s.13; Metz, 2007). Ubuntu insani farklılıkların bilincinde karşılıklı anlayışla ortaya çıkmaktadır. Bireyin varlığı, ancak toplulukla anlam kazanır (Gade, 2012). Bu düşünce sisteminde bireysel kimlik, toplumsal aidiyetin bir yansımasıdır (Gade, 2012). Ubuntu; karşılıklı saygı, toplumsal uyum, diyalog, uzlaşma ve insan onuruna saygı ilkeleri üzerine kuruludur (Metz, 2011). Güney Afrika tarafından ubuntu uluslara ve kültürlere saygıyı içeren bir uluslararası ilişkiler yaklaşımı olarak değerlendirilmiştir (South African Government, 2011, s.4). Söz konusu bu kavram sosyal etkileşim, yönetim ve çatışma çözümü doğrultusunda gelişirken ahlaki pusula gibi empati, merhamet ve saygıyı temel alır (Ajitoni, 2024, s.1). Ubuntu felsefesinin özümsemesi farklılıklara saygı, sosyal farkındalık ve diğerinin olduğu bilinciyle mümkündür.

Afrika'nın salt sömürgecilikle anılması ve Afrika tarihiyle ilgili tartışmaların sömürgecilikle başlatılması kıtanın uluslararası çerçevedeki etki kapasitesini daraltmaktadır. Afrika'nın sömürgeleştirilmesi sürecinde Afrika kültürleri asimile edilmiştir. Kıta genelinde batı tipi bireyselleşimin yaygınlaştırılmasıyla etnik ayrımlar derinleşmiştir. Aslında ubuntu bu duruma bir tepki niteliği taşımaktadır. Afrika hümanizmi olarak görülebilecek ubuntu, uluslararası sistemde kimlik üzerinden geliştirilen parçalanmışlığı tamir etme imkanı sunmaktadır. Bu yönüyle ubuntu kavramı Batı'nın bireyselle ve faydacı görüşlerine alternatif oluşturmaktadır (Bolden, 2014, s.4). Ubuntu'nun bağlılık vurgusuyla Batı tipi bireyselleşimle çelişen, kültürel uyum ve sosyal dayanışma değerlerine atıfta bulunulur (Kasongo, 2018, s.41). Bu durum toplumsallık, kolektivite ve karşılıklılık ilkelerini öne çıkarır (Udah vd., 2025, s.3). Dolayısıyla ubuntu yaklaşımı açısından geniş bir toplumun parçası haline gelmek ve uyum oluşturmak kritik mahiyet taşımaktadır. Ubuntu düşüncesi insani ilişkiler, yaşamın kutsallığı ve insan merkezlilik şeklinde üç sütun üzerinde yükselir (Udah vd., 2025, ss.3-4). İnsan merkezli bakış açısı doğrultusunda toplumlar arası ilişkilerin geliştirilmesine vurgu yapılır. Ubuntu düşüncesi, kolektif amaçları gerçekleştirmede karşılıklı bağımlılık ve işbirliğinin önemine işaret eder. Geleneksel Afrika toplumları bireysellikten ziyade ortak yaşama önem verirler, bu durum karşılıklılığın önemini göstermektedir. Nihayetinde ubuntu felsefesi Afrika'nın uluslararası topluma yönelik bir mesajı şeklinde görülebilir (Smith, 2017).

Güney Afrika'da ırk ayrımcılığına dayalı apartheid sürecinin sona ermesinde ubuntu dayanışmanın ve toplumsal uzlaşının sembolü olarak görülmüştür (Ajitoni, 2024, s.1). Apartheid rejiminin yıkılması ve Afrika Ulusal Kongresi'nin yönetime gelmesiyle ubuntu felsefesi, Güney Afrika'nın siyasetini çerçeveleyen temel bir prensibe dönüşmüştür. Güney Afrika'nın apartheid sonrasındaki sürecinde ubuntu kimlik üzerinden oluşan gerilimleri toplumun katmanları arasında uyum sağlamaya yönelik bir biçimde şekillendirdi. Bu husus yeni Güney Afrika'nın inşası olarak da değerlendirildi. Güney Afrika'daki Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu'nun temel hareket noktasını ubuntu felsefesi oluşturmıştır. Komisyon Başkanı Desmond Tutu "*No Future Without Forgiveness*" eseri üzerinden ubuntu kavramını metodolojik zemine oturtmuştur. Apartheid dönemi uygulamalarına karşı adaletin yeniden tesisi için cezalandırıcı değil iyileştirici bir yaklaşım olarak benimsenmiştir (Tutu, 1999). Güney Afrika için ubuntu kimlik üzerinden baskıcı ayrıştırıcı rejimden demokratik düzene geçişi simgelemiştir. (Keahey, 2024, s.67). 2011'de Güney Afrika hükümetinin dış politika üzerine beyaz kitap diplomasisi raporunda da ubuntu yaklaşımı vurgulanmıştır. Güney Afrika'nın ubuntu söylemi, Afrikalı

kimliği doğrultusunda Afrika milliyetçiliğinin aslında beyazları ötekileştirmedeğini, tüm dünya insanlarına yönelik bir perspektif sunduğunu ve her türlü ırkçılığa karşı olduğunu belirtir.

Ubuntu çatışma sonrası kimlik üzerinden sürecin inşasında modern Güney Afrika siyasi düşüncesinde oldukça önemli bir rol oynamıştır (Maris, 2020, s.308). Ubuntu kavramı Güney Afrika’da apartheid sürecinin sona ermesinde popüler hale geldi. Güney Afrika’nın dış politikasındaki ubuntu yaklaşımı, çok taraflılık ve Pan-Afrika birliği oluşturma zemini üzerinde yükselmiştir (Edozie, 2017, s.74). Bu doğrultuda ubuntu Güney Afrika’nın siyasal ve sosyal alanlardaki inşa sürecinde bir referans olarak görülmüştür. Ortak hedefler doğrultusunda birlikte çalışmanın ve savunmasız kesimlere yönelik sorumluluk üstlenilen faaliyetlerin önemi belirtilir. Böylelikle heterojen nitelikteki Afrika toplumlarının kültürel pratikler çerçevesinde ortak bir zeminde buluşmaları mümkün olur. Ubuntu kavramı toplumlar arasında köprü kurulmasını sağlar (Chowdhury vd., 2023, s.117). Bireyselleşmeye karşı Afrika’nın dayanışmasını simgelemesinin yanında ubuntu düşüncesiyle kapsayıcılığa dikkat çekilerek gelecek nesiller için sorumluluk vurgusu ön plana çıkarılır (Mayaka ve Truell, 2021, s.3). Ubuntu kavramı; çatışma çözümü, barış inşası ve insan haklarına referansta bulunmaktadır (Smith, 2018, ss.87-88). Ubuntu ile birlikte farklılıkların bir zeminde buluşması sağlanarak toplumsal faaliyetlerle birlikte kamu diplomasisi için diyalog sürecinin de desteklendiği sonuç ortaya çıkmaktadır. Tüm bu hususlar yönünden Afrika’nın ubuntu felsefesi kamu diplomasisi çalışmalarını şekillendirecek bir yöntem niteliği taşıyabilir.

3. Kamu Diplomasisi Yöntemi Olarak Ubuntu Felsefesi

Kamu diplomasisi uluslararası politikada etkin olmanın bir aracı şeklinde görülmektedir. Kamu diplomasisi sürecinde siyasi, ekonomik ve sosyal ilişkileri biçimlendiren uygulama araçları tartışılmaktadır. Diplomatik faaliyetler, medya, yardımlar, kültürel faaliyetler, eğitim faaliyetleri ve ekonomik faaliyetler kamu diplomasisi uygulama araçları şeklinde değerlendirilebilir. Uzun vadede inşa edilecek kamu diplomasisi politikaları her devletin içerisinde bulunduğu konum doğrultusunda şekillenir. 21.yüzyılın kamu diplomasisinin kitlelerle ilişki kurma üzerinden gelişmesi, tarafların birbirleriyle etkileşimini artıracak stratejileri önemli kılar (Kavoğlu, 2023, s.110). Kamu diplomasisi karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesi ve anlayış oluşturma zemininde yükselir. İki yönlü olmayan kamu diplomasisi sürecinin etkin bir şekilde yürütülmesi oldukça zordur (Köksoy, 2019, ss.14-15). Kamu diplomasisi sürecinin başarısını gösteren hususlardan birisi de taraflar arasındaki ortak anlayıştır (Köksoy, 2019, s.18). Ayrıca kamu diplomasisi uygulamaları değer ve normlar ekseninde yürütülmektedir. Bu sebeple hem karşılıklı anlayış geliştirilmesi hem de değer ve norm temelli ubuntu yaklaşımı işlevsel bir anlam kazanmaktadır.

Ubuntu insan varlığının temelde birbirine bağlılığını ifade eden bir sosyal felsefedir (Bolden, 2014, s.799). Ubuntu düşüncesi insan hakları ve uluslararası hukuk temelli bir nitelik taşımasının yanı sıra çatışma çözümlerinin anlayış ve diyalogla sağlanabileceği üzerinde durur. Dolayısıyla ubuntu yaklaşımı çatışma çözümü sürecinde kullanılabilir. Ubuntu ile birlikte kültürel değerlere ve farklılıklara saygı doğrultusunda çeşitli kültürel yapılar arasındaki ilişkiler kapsayıcı hale gelebilir. İnsan odaklı yaklaşımla toplum tabanındaki faaliyetlerle birlikte ülkeler arası ilişkilerin derinleşmesi sağlanır ve bu durum ülke imajı açısından olumlu sonuç üretir. Katılımcı ve diyalog temelli diplomasi sürecinin geliştirilmesi kamu diplomasisi sürecinin monolog kalmamasını ve her iki tarafın da sürece aktif katılımını sağlamaktadır. Kamu diplomasisinde değerler ekseninde karşılıklı çıkarların kurulması hususunda ubuntu da işlevsel bir anlam taşır. Bununla birlikte kamu diplomasisi sürecinde politika ve eylemlerle rızanın sağlanması da kritiktir. Pek tabi rızanın oluşumu yumuşak gücün kullanımıyla mümkündür (Kavoğlu, 2018, s.23). Ancak ubuntu yaklaşımıyla hareket eden kamu diplomasisi uygulayıcısı aktör açısından ilişki içerisinde olunan kamuoyundan rızanın alınması da kolaylaşabilir. Öte yandan kamu diplomasisi uygulamaları doğrultusunda taraflar arasında eşit ilişki kurma yaklaşımı ubuntu düşüncesinde de vurgulanır. Tüm bu hususlar üzerinden ubuntu felsefesinin yumuşak güç niteliği taşıdığı söylenebilir.

Afrika’nın kadim tarihi içerisinde yer bulan ubuntu özellikle Güney Afrika’daki apartheid sürecinin

sona ermesi sonrasında etki uyandırmıştı. 1996'da Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu'nun çatışma çözümü çabalarında işlevsel bir araca dönüşmesi kavramın popülerliğini artırdı. Aslında daha öncesinde 1993 yılındaki geçici Güney Afrika anayasasında ubuntu ile ilgili vurguyu da rastlanılmaktadır (South African Constitution of 1993). Ayrıca ubuntu'nun Güney Afrika'nın dış politika stratejisine dahil edilmesi, stratejik bir araç olarak görüldüğünün işaretidir (South African Government, 2011). Güney Afrika toplumu ubuntu'yu, küresel adaletsizliğin yıkıcı yolunu değiştirmek, yeniden düşünmek ve buna bir alternatif yaratmak için bir fırsat olarak görmektedir (Swanson, 2015, s.33).

Güney Afrika'nın Dışişleri ve İşbirliği Bakanlığı'nın 2021 yılındaki raporunda ubuntu; vatanseverlik, sadakat, bağlılık, önce insan ve anayasal değerler ifadeleriyle bağdaştırılmaktadır. Ayrıca 2001 yılındaki Değerler, Eğitim ve Demokrasi Manifestosu'nda, Dışişleri ve İşbirliği Bakanlığı'nın Kamu Diplomasisi biriminin 2020-2025 Stratejik Planı'nda, Afrika Rönesansı ve Uluslararası İşbirliği Fonu'nun stratejik ve yıllık faaliyet planlarında ubuntu vurgularına rastlanılmaktadır (Emelianenko, 2023, s.6). Ubuntu fikirlerini yaymak için ubuntu radyosu, ubuntu dergisi gibi çeşitli kamu diplomasisi araçları üzerinden yayımcılık faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte 2015 yılında her yıl düzenlenen ubuntu ödülleri, devletin uluslararası düzeyde olumlu bir imaj yaratmasında aktif rol oynayan Güney Afrika vatandaşlarını ödüllendirmek amacıyla oluşturulmuştur (Emelianenko, 2023, s.6). Tüm bu hususların dışında Güney Afrika, 193 ülkenin bulunduğu 2024 yılına ait yumuşak güç endeksinde 43.sırada yer almaktadır (Brand Finance, 2024). Güney Afrika'nın yumuşak gücünde siyasi değerler yönünde şekillenen ubuntu'nun konumunu değerlendirmek oldukça elzemdir.

Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu Başkanı Desmond Tutu: "Nasıl insan olunacağını öğrenmek için başka insanlara ihtiyacımız var, çünkü hiçbirimiz dünyaya tam şekillenmiş olarak gelmiyoruz. Diğer insanlardan bunları nasıl yapacağımızı öğrenmeseydik, insan olarak nasıl konuşacağımızı, yürüyeceğimizi, düşüneceğimizi ve yemek yiyeceğimizi bilemezdik" diyerek bireyin toplumla olan bağlantısının önemini ifade etmektedir (Emelianenko, 2023, s.3). Bu doğrultuda insanın sosyal bir varlık olduğunu ve kimliğin toplumla kurulan ilişkilerle şekillendiğini belirtmektedir. Dönemin Güney Afrika Devlet Başkanı Nelson Mandela ise: "İnsanlar kendilerini zenginleştirmeli, yani ubuntu'yu kendi içlerinde beslemelidir, ancak gerçek zenginleşme, toplumlarının ruhani gelişimine yönelik eylemlerden kaynaklanır" söylemiyle ubuntu'nun empati, saygı ve sorumluluk gibi insani duygular doğrultusundaki fonksiyonuna ve önemine işaret etmiştir (Emelianenko, 2023, s.3). Güney Afrika hem ulusal düzeyde hem de bölgesel düzeydeki dış politikasını ubuntu felsefesi üzerinde inşa etmektedir. Mandela, insan hakları, demokrasi, uluslararası hukuka saygı ve uluslararası ve bölgesel işbirliğinin geliştirilmesine ilişkin ilkelerin yanı sıra, Güney Afrika'nın dış politikasında tüm kıtanın sorunlarının ve çıkarlarının yansıtılmasının gerekliliğinden bahsetmiştir. (Mandela, 1993, s.87). Mandela'nın söylemleri içerisinde insan haklarına dayalı uluslararası ilişkiler anlayışı, barış ve refahın teşvik edilmesine yönelik ifadeler bulunmaktadır (Mandela, 1993, s.97).

Netice itibarıyla ubuntu bir düşünce veya anlayış biçimi olarak kamu diplomasisi sürecine rehberlik edebilir. Toplamlar arasında daha eşitlikçi, diyaloga dayalı, karşı tarafı daha iyi anlayan bir metodolojinin gelişmesine katkı sunar. Genel anlamda benzer etnik/dini unsurlar üzerinden yürütülen kamu diplomasisi sürecinin daha kapsayıcı olmasıyla farklı toplumların evrensel bir bakış açısıyla ortak zeminde buluşmaları mümkün hale gelir. Kamu diplomasisi sürecinde tarihsel bağların vurgusunu gerektiren politikalara gereksinim yerine insani değer eksenli bir yaklaşım kurulabilir. Böylelikle değer temelli ilişkilerin kurulması mümkün hal alır. Afrika'nın ubuntu düşüncesi kamu diplomasisi sürecinde esas alınabilecek kapsayıcı ve nitelikli bir yaklaşım özelliğiyle ön plana çıkmakta, politikalara yön verecek bir nitelik taşımaktadır.

Sonuç

Devletler arası siyasi, ekonomik ve sosyal ilişkilerin konu edinilmesi kamu diplomasisini çatı bir kavrama dönüştürürken çerçevesini genişletmekte disipline yönelik tartışmaları çeşitlendirmektedir. Dış politikadaki araç niteliği doğrultusunda devletlerin hedef, değer ve yaklaşımları kamu diplomasisi sürecini de şekillendirmektedir. Küresel ve bölgesel denklemde devletlerin sahip oldukları konum ve

kamu diplomasisi uygulama araçları, her bir devletin kamu diplomasisi yürütme sürecini birbirlerinden farklılaştırır. Özellikle taraflar arasında monolog, kimlik ve kültürel benzerlikler doğrultusunda ilişki kurulması toplumun tüm katmanlarını kapsayıcı bir kamu diplomasisi sürecinin ortaya çıkmasına engel oluşturmaktadır. Ancak insani değerler, dayanışma, yardımlaşma gibi hususlar ekseninde farklı kimlik özelliğine sahip devletlerin aralarında kurdukları ilişkiler kamu diplomasisi kavramının dış politikadaki araçsallığının gelişimini sağlama imkanı taşımaktadır. Şu husus oldukça açıktır ki; kamu diplomasisi uygulamaları belirli güç kapasitesi doğrultusunda yürütülebilir. Hem kamu diplomasisi uygulayıcısı devletin güç kapasitesi hem de konjonktürel bir şekilde içerisinde bulunduğu durum karşılaştırmalı ve birbirinden farklı kamu diplomasisi süreçleri meydana getirir. Bununla birlikte kamu diplomasisi sürecinde salt güç endeksli söylem ve uygulama yaklaşımlarının dışında farklı perspektiflere de ihtiyaç vardır. Kamu diplomasisinin etnik veya dini kimlikler üzerinden şekillendirilen ve tek taraflı kültürel özellik aktarımı gibi görülmesi toplumlar arasında kapsayıcılığın sağlanması açısından engel oluştururken taraflardan birinin güdümünde bir kamu diplomasisi süreci ortaya çıkmaktadır. Bu husus etkili ve aktif bir kamu diplomasisinin yürütülememesine sebep olmaktadır. Hiç kuşkusuz kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirilirken normlara bağlılık da muhatap kamuoyu nezdinde önemlidir. Bu yönüyle ahlaki temelde ve değerler ekseninde kurulan Afrika’nın ubuntu felsefesi kamu diplomasisi sürecinde devletler arası ilişkilerin gelişimi hususunda olumlu sonuçlar üretme kapasitesine haizdir. Ubuntu yaklaşımının Güney Afrika örneği üzerinden çatışma sonrası toplumsal uzlaş ve barışın inşa sürecinde başarısı kamu diplomasisi uygulamalarına yönelik de bir metodolojik zemin sunabileceğinin izlerini taşımaktadır.

Extended Abstract

Public diplomacy, with its inherently interdisciplinary character, performs key functions including strategic communication, relationship management, and the development of a state’s image within the public sphere of foreign societies. In other words, public diplomacy is the process of communication and interaction for the development of image and reputation between states through political, economic and social activities. The targeting of dialogue between societies with public diplomacy has made the concept an instrument of foreign policy. In line with the diversification of public diplomacy practices, the scope of inter-state relations has expanded. The public diplomacy process is government dependent and long term. The diffusion of values and norms in the public diplomacy process raises ethical issues for countries with different historical and geographical contexts as well as identity. Successful public diplomacy requires taking cultural differences into account. The use of public diplomacy differs depending on whether states are at peace or at war/conflict.

One of the issues shaping the relationship of communication based public diplomacy with the discipline of international relations is the concept of power. The evaluation of public diplomacy as power acquisition and international politics as a power struggle have shaped the debates on the subject. Public diplomacy policies and practices emerge with the integrated handling of hard and soft power elements. Public diplomacy activities are carried out using elements of specific cultural, ethnic and religious identities. When the public diplomacy process is unilateral, an inclusive and dialogue-based communication process does not emerge. Public diplomacy policies should be conducted on a value oriented basis rather than emphasising identity elements in a reciprocal manner.

As a moral way of thinking, ubuntu is a progressive humanist philosophy of humanity, sharing, mutual respect, equal relationship and understanding the other. Ubuntu is defined by the motto that man is man through other people. The association of the concept of ubuntu, which has a value oriented meaning, with public diplomacy stems from its soft power nature. Ubuntu offers a certain set of values adds a soft power element to the concept. Ubuntu thought brings a normative depth to the process of public diplomacy practices. It can be argued that public diplomacy is not just about acquiring power and that alternative approaches are needed at this point. Ubuntu can be considered as an approach to international relations that includes respect for nations and cultures. Ubuntu thinking points to the importance of mutual commitment and cooperation in achieving collective goals. States may also base such initiatives on shared human values and ethical principles. In terms of establishing mutual interests on the basis of

values, ubuntu also has a functional meaning.

Ubuntu has played a crucial role in modern South African political thought in the construction of the post conflict process. In South Africa, ubuntu was seen as a symbol of solidarity and social reconciliation in the end of the apartheid process based on racial discrimination. In 1996, the Truth and Reconciliation Commission became a cornerstone in conflict resolution efforts, increasing the popularity of the concept. In fact, ubuntu was already emphasised in the interim South African constitution of 1993. It is possible to see the emphasis on ubuntu in the discourses of Desmond Tutu and Nelson Mandela, who are important figures in South African politics. While Tutu emphasises the importance of the individual's connection with society for his/her survival, Mandela points to the function and importance of the ubuntu for the development of the individual in the direction of human feelings. Mandela points out to reflect the problems and interests of the entire continent in South Africa's foreign policy, as well as the principles of human rights, democracy, respect for international law and the promotion of international and regional cooperation.

The ubuntu approach in South Africa's foreign policy is based on multilateralism and Pan-African unity. The inclusion of ubuntu in the foreign policy strategy of the South African government reflects that it is seen as a strategic tool. South Africa is designing a foreign policy oriented towards the ubuntu philosophy both at the national and regional level. In line with the ubuntu philosophy, which emerged with a humanist approach in understanding and cooperation, both conflict resolution and the operation of public diplomacy can be contributed. Ubuntu contributes to the development of a more egalitarian, dialogue-based methodology that fosters a deeper understanding between societies. While ubuntu offers the opportunity to repair the fragmentation that has emerged in the international system over identity by developing bridges between societies, it should also be considered as a method for public diplomacy practices.

Makale Bilgileri		Article Information	
Etik Kurul Kararı:	Etik Kurul Kararından muaftır.	Ethics Committee Approval:	Exempt from the Ethics Committee Decision.
Katılımcı Rızası:	Katılımcı bulunmamaktadır.	Informed Consent:	No participants.
Mali Destek:	Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden mali destek alınmamıştır.	Financial Support:	No financial support from any instution or project.
Çıkar Çatışması:	Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.	Conflict of Interest:	No conflict of interest.
Telif Hakları:	Telif hakkına sebep olacak hiçbir materyal kullanılmamıştır.	Copyrights:	No material subject to copyright is included.

Kaynakça

- Ajitoni, B. D. (2024). Ubuntu and Philosophy of Community in Africa Thought: An Exploration of Collective Identity and Social Harmony. *Journal of African Studies and Sustainable Development*, 7(3), 1-15.
- Bolden, R. (2014). Ubuntu. D. Coghlan & M. Brydon-Miller (Ed.), *The SAGE Encyclopedia of Action Research* içinde (ss.799-802), SAGE.
- Brand Finance, Global Soft Power Index 2024, <https://static.brandirectory.com/reports/brand-finance-soft-power-index-2024-digital.pdf> (Erişim Tarihi: 10.05.2025).
- Broodryk, J. (2002). *Ubuntu: Life lessons from Africa*. Ubuntu School of Philosophy.
- Chowdhury, J. S., Wahab H. A., Saad, M. R. M., Mathbor, G. M., & Hamidi, M. (2023). *Ubuntu Philosophy for the New Normalcy*. Palgrave Macmillan.
- Cowan, G., & Arsenault, A. (2008). Moving from Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of Public Diplomacy. *The Annals of the American Academy of Political and Social*

- Science*, 616(1), 10-30 <https://doi.org/10.1177/0002716207311863>
- Cull, N. (2009). *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. Figueroa Press.
- Dahl, R. A. (1957). The Concept of Power. *Behavioral Science*, 2(3), 201-215. <https://doi.org/10.1002/bs.3830020303>
- Dedeoğlu, B. (2011). Röportaj. B. Aydoğan & H. Aydın. *Güç Kavramı, Kamu Diplomasisi ve Güvenlik*, içinde UİM Rapor, Ekopolitik.
- Edozie, R. K. (2017). “Pan” Africa Rising - The cultural political economy of Nigeria’s Afri-Capitalism and South Africa’s Ubuntu Business. Palgrave.
- Ekşi, M. (2014). *Kamu Diplomasisi ve AK Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Siyasal Kitabevi.
- Emelianenko, E. (2023). The Ubuntu Principle in the Internal and Foreign Policy of South Africa. *African Journal of Inter/Multidisciplinary Studies*, 5(1), 1-10, <https://doi.org/10.51415/ajims.v5i1.1161>
- Gade, C. B. N. (2012). What is Ubuntu? Different Interpretations among South Africans of African Descent. *South African Journal of Philosophy*, 31(3), 484–503. <https://doi.org/10.1080/02580136.2012.10751789>
- Gregory, B. (2008). Public Diplomacy: Sunrise of an Academic Field, *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol.616(1), 274-290, <https://www.jstor.org/stable/i25097989>
- İletişim Başkanlığı. (2022). *Kamu Diplomasisi Nedir?*. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları.
- Karadağ, H. (2016). *Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi*. Nobel Yayıncılık.
- Kavoğlu, S. (2018). *Türk Kamu Diplomasisi, Halkla İlişkiler Eksenli Model Arayışları*. Eğitim Yayınevi.
- Kavoğlu, S. (2023). Türkiye’nin Kamu Diplomasisi Panoraması: Uygulayıcı Kurumlar Üzerine Bir İnceleme, E. Köksoy & S. Kavoğlu (Ed.), *Türkiye Perspektifinden Kamu Diplomasisi* içinde (ss.19-39), Nobel Akademik Yayıncılık.
- Keahey, J. (2024). *Decolonizing Development: Food, Heritage and Trade in Post-Authoritarian Environments*. Bristol University Press.
- Köksoy, E. (2019). Kamu Diplomasisi Yönetimi ve Stratejisi, O. Göksu (Ed.) içinde, *Kamu Diplomasisinde Yeni Yönelimler* (s. 11-54), Literatür Academia İnceleme-Araştırma.
- Lumumba-Kasongo, T. L. (2018). Ubuntu and Pan-Africanism: The Dialectics of Learning About Africa. E.J.T. Takyi-Amoako & N.T. Assie-Lumumba (Ed.), *Re-Visioning Education in Africa* içinde (ss.35-54), Palgrave Macmillan.
- Madise, D. & Isike, C. (2020). Ubuntu Diplomacy: Broadening Soft Power in an African Context. *Journal of Public Affairs an International Journal*, 20(3), <https://doi.org/10.1002/pa.2097>
- Mandela, N. (1993). South Africa’s Future Foreign Policy, *Foreign Affairs*, 72(5), 86-97, <https://doi.org/10.2307/20045816>
- Maris, C. (2020). Philosophical Racism and Ubuntu: In Dialogue with Mogobe Ramose. *South African Journal of Philosophy*, 39(3), 308-326, <https://doi.org/10.1080/02580136.2020.1809124>
- Mayaka, B. & Truell R. (2021). Ubuntu and its Potential Impact on the International Social Work Profession. *International Social Work*, 1-14, <https://doi.org/10.1177/00208728211022787>
- Merickova, L. (2014). Alternative Approaches to Public Diplomacy. *Polish Sociological Review*, 3(187), 351-366.
- Metz, T. (2007). Toward an African Moral Theory. *The Journal of Political Philosophy*, 15(3), 321-341, <https://doi.org/10.1111/j.1467-9760.2007.00280.x>
- Metz, T. (2011). Ubuntu as a Moral Theory and Human Rights in South Africa. *African Human Rights Law Journal*, 11, 532–559.
- Mugumbate, J., Mupedziswa, R., Twikirize, J., Mthethwa, E., Desta, A., & Oyinlola, O. (2023). Understanding Ubuntu and its Contribution to Social Work Education in Africa and Other Regions of the World. *Social Work Education*, 43(4), 1123-1139, <https://doi.org/10.1080/02615479.2023.2168638>
- Nye, J. S. (1990). *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*. Basic Books.
- Potter, E. (2002). Canada and the New Public Diplomacy, Discussion Papers in Diplomacy. Netherlands Institute of International Relations.
- Smith, K. (2018). Reshaping International Relations: Theoretical Innovations from Africa. *All Azimuth*, 7(2), 81-92, <https://doi.org/10.20991/allazimuth.335811>

- South African Constitution of 1993, https://peacemaker.un.org/sites/default/files/document/files/2022/07/zainterimconstitution1993_2.pdf (Erişim Tarihi: 10.05.2025).
- South African Government. (2021). Building a Better World: The Diplomacy of Ubuntu, https://www.gov.za/sites/default/files/gcis_document/201409/foreignpolicy0.pdf (Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2025).
- Swanson, D. M. (2015). Ubuntu, Indigeneity, and an Ethic for Decolonizing Global Citizenship. A. Abdi, L. Shultz ve T. Pillay (Ed.), *Decolonizing Global Citizenship Education*, içinde (ss.27-38), Sense Publishers.
- Tuch, H.N. (1990). *Communicating With the World: U.S. Public Diplomacy Overseas*. New York St.Martin's Press.
- Tutu, D. (1999). *No Future Without Forgiveness*. Random House.
- Udah, H., Tusasiirwe, S., Mugumbate, R., & Gatwiri, K. (2025). Ubuntu Philosophy, Values, and Principles: An Opportunity to do Social Work Differently. *Journal of Social Work*, 2025, 1-19, <https://doi.org/10.1177/14680173241312749>

Bu eser Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) Lisansı ile lisanslanmıştır. (This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License).